

احیای مناسبات دیپلماتیک ترکیه با رژیم صهیونیستی و رنجش ملت فلسطین

یکی از «پارادوکس‌های مشهودی» که سال‌هاست در سیاست خارجی دولت ترکیه دیده می‌شود، ادعای حمایت این کشور از آرمان ملت فلسطین به موازات تلاش برای گسترش روابط با رژیم صهیونیستی است. این مسئله نه تنها موجب «رنجش و آزردهی ملت فلسطین» از دولت ترکیه شده است، بلکه در افکار عمومی منطقه و جهان اسلام نیز در مقابل رویکردهای حمایت‌گرایانه آنکارا از فلسطین ایجاد سوال کرده است!

به گزارش آران نیوز به نقل از شورای راهبردی آنلاین – یادداشت: روابط سیاسی ترکیه و رژیم صهیونیستی پس از ابراز علاقه اخیر اردوغان به «احیای مناسبات دوجانبه سیاسی» و سفر رئیس رژیم صهیونیستی به آنکارا، گرم تر شده است. مولود چاووش اوغلو وزیر خارجه ترکیه هم برای نخستین بار بعد از 13 سال با یائیر لاپید، وزیر خارجه رژیم صهیونیستی به صورت تلفنی گفتگو کرده است.

اگرچه روابط ترکیه و رژیم صهیونیستی در 12 سال گذشته در ابعاد سیاسی و دیپلماتیک قطع شده بود، اما همکاری‌ها در عرصه‌های تجاری – اقتصادی و حتی نظامی – اطلاعاتی و همچنین گردشگری برقرار بود.

اکنون دولت ترکیه علاوه بر تلاش برای احیای مناسبات دوجانبه به دنبال برقراری روابطی فراتر از مناسبات عادی و معمول دیپلماتیک است. اردوغان پیشنهاد داده است آنکارا و تل آویو برای انتقال گاز طبیعی رژیم صهیونیستی به اروپا از خاک ترکیه با یکدیگر همکاری کنند! مذاکرات مربوط به «خط لوله گازرسانی» رژیم صهیونیستی – ترکیه در سال 2016 میلادی آغاز شد که هنوز به نتایج مطلوبی نرسیده است.

درحالی‌که دولت ترکیه برای بازسازی روابط سیاسی با رژیم صهیونیستی تلاش می‌کند، سخنگوی اسحاق هرتزوغ، رئیس رژیم صهیونیستی در اظهارنظری قابل تأمل اعلام کرده است «ما با ترکیه با دقت بسیار زیاد پیش خواهیم رفت، خیلی آهسته. ما نباید خود را متعهد به نوعی پاکی و خلوص نشان دهیم».

نکته مهمی که در احیای روابط دوجانبه وجود دارد، این است که طرفی که پیشقدم شده، دولت ترکیه است. ترکیه حتی مسائل مربوط به فلسطین را نیز از احیای روابط دوجانبه حذف کرده است. با در نظر گرفتن این موضوع، اظهارات سخنگوی هرتزوغ کاملاً طبیعی است؛ رژیم صهیونیستی که در سال‌های اخیر اقدام به برقراری روابط پنهان و آشکار با برخی کشورهای عربی نموده است، دیگر مانند گذشته از نظر «راهبردی نیازی به ترکیه ندارد. اگرچه ترکیه به دنبال یک «شراکت اقتصادی» و شاید راهبردی با رژیم صهیونیستی است، اما چنین رویکردی در تل آویو دیده نمی‌شود. برای تل آویو احیای روابط در سطح عادی، کافی است.

اهداف ترکیه از بهبود روابط با رژیم صهیونیستی

«اقتصاد» مؤلفه اصلی دولت ترکیه برای ترمیم روابط خارجی با تل آویو است. در ماه‌های اخیر، شاخص‌های اقتصادی در ترکیه وضعیت مطلوبی نداشته و نرخ تورم در این کشور به بیش از 50 درصد رسیده است. این در شرایطی است که آستانه تحمل و تاب آوری مردم ترکیه در مقابل مشکلات اقتصادی پایین است. از همین رو، دولت ترکیه درصدد احیای مناسبات دوجانبه با رژیم صهیونیستی و در نتیجه گسترش همکاری‌های اقتصادی و تجارت خارجی با این رژیم است.

دوره چهار ساله ریاست جمهوری ترامپ یک فرصت مغتنم برای دولت اردوغان بود. به طوری که روابط دو کشور از سطوح رسمی در بیشتر موضوعات فراتر رفته و به روابط تجاری خانوادگی ارتقاء یافته بود. اما با روی کار آمدن بایدن این ماه عسل چهار ساله پایان یافت.

برخلاف دوره ترامپ، در دولت بایدن نه تنها توجه مطلوبی به دولت ترکیه نمی‌شود، بلکه کاخ سفید به یک منتقد جدی رفتارهای آنکارا در سیاست داخلی و خارجی تبدیل شده است. از همین رو، دولت ترکیه از طریق احیای روابط خارجی با رژیم صهیونیستی، در پی جلب «حمایت لابی‌های صهیونیستی – آمریکایی» از حزب عدالت و توسعه برای باقی ماندن در قدرت است.

رژیم صهیونیستی نیز اهداف مهمی را از بازسازی روابط سیاسی با ترکیه دنبال می‌کند که بی‌ارتباط با جایگاه و موقعیت منطقه‌ای و بین‌المللی ترکیه نیست. نخست آنکه ترکیه یکی از اعضای مهم سازمان آتلانتیک شمالی موسوم به «ناتو» است. دوم اینکه این کشور «یکی از سه قدرت بزرگ منطقه‌ای» در کنار ایران و عربستان است. علاوه بر این، رژیم صهیونیستی ترکیه را «سنگر محکمی» در برابر نفوذ جمهوری اسلامی ایران در سوریه می‌داند.

پیامدها

ترکیه در حالی روند بازسازی روابط سیاسی با رژیم صهیونیستی را آغاز کرده است که فلسطین همچنان ماهیت وجودی ثابت خود را حفظ کرده است. هیچ تغییر و تسامحی در آرمان ملت فلسطین حول مبارزه با رژیم صهیونیستی و آزادی قدس شریف به وجود نیامده است. ضمن آنکه فلسطین همچنان مسئله نخست جهان اسلام است که ترکیه یکی از کشورهای بزرگ، مهم و تاثیرگذار آن است.

براساس نتیجه نظرسنجی سالانه «ارزیابی جوانان عربی» در سال 2021، حدود 88 درصد جوانان مسلمان و عرب، رژیم صهیونیستی را دشمن خود می دانند و معتقدند عادی سازی روابط برخی کشورهای عربی با تل آویو نتوانسته اشغالگری این رژیم را تحت الشعاع قرار دهد!

در چنین شرایطی، دراز کردن دست دوستی آنکارا به سوی تل آویو، چیزی جز «بدنامی برای دولت ترکیه» و «ضربه بزرگ به آینده و سرمایه سیاسی اردوغان» و «تضعیف فزاینده موقعیت حزب عدالت و توسعه» تعبیر نمی شود. ضمن اینکه در افکار عمومی اسلامی و منطقه نیز دولت اردوغان و حزب متبوع او با «کاهش اعتبار، حیثیت و وجهه سیاسی» مواجه خواهند شد.

نکته پایانی

مشکلات و بحران اقتصادی ترکیه گذرا است و می توان با تدابیر داخلی و منطقه‌ای و بدون اینکه نیازی به «عادی سازی رابطه سیاسی با تل آویو» باشد، آنها را برطرف کرد. اینکه دولت ترکیه برای عبور از مشکلات اقتصادی و حتی پیروزی در انتخابات آتی، مسیر دشوار و پرهزینه ای را انتخاب کرده است، آن هم در شرایطی که روز به روز احساسات ضدصهیونیستی در افکار عمومی اسلامی و عربی حتی در داخل ترکیه تشدید می شود، چشم انداز مطلوبی در پیش روی آنکارا قرار نخواهد داد.

برسام محمدی